

Minister Klimatu i Środowiska

DOP-WŚ.050.35.2025.MKA
3786225.15422864.12419544
Warszawa, 30-06-2025

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

W odpowiedzi na interpelację pani Posłanki Anny Gembickiej i Posła Jarosława Sachajki w sprawie zmiany statusu ochrony wilków, K10INT9573, przedstawiam następujące informacje.

Dlaczego Ministerstwo Klimatu i Środowiska utrzymuje neutralne stanowisko w sprawie złagodzenia statusu ochrony wilka, pomimo udokumentowanego wzrostu liczby ataków na zwierzęta gospodarskie i pogarszającej się sytuacji rolników? Czy resort planuje zmianę tego podejścia w świetle unijnej decyzji oraz narastających konfliktów?

Czy Ministerstwo rozważa wprowadzenie zmian w krajowych przepisach, umożliwiających szersze derogacje lub częściowe zarządzanie populacją wilka, aby zmniejszyć presję na gospodarstwa rolne, szczególnie w regionach o wysokiej liczbie ataków?

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że aktualne zmiany w statusie ochrony wilka na poziomie Konwencji Berneńskiej oraz dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywy Siedliskowej), nie wpływają na sytuację wilka w Polsce. Polska populacja wilka już wcześniej była wyłączona z ochrony przewidzianej w Konwencji Berneńskiej, a także z momentem akcesji Polski do UE została wyłączona z załącznika IV Dyrektywy Siedliskowej i umieszczona w załączniku V, w którym wymienione zostały gatunki zwierząt i roślin będące przedmiotem zainteresowania wspólnoty, których pozyskanie ze stanu dzikiego i eksploatacja może podlegać działaniom w zakresie zarządzania. Polska jednak w celu zapewnienia właściwego statusu ochrony wilka na terenie kraju stosuje ochronę ścisłą tego gatunku i wydaje indywidualne derogacje od zakazów, które są zgodne z przepisami Konwencji Berneńskiej, a przede wszystkim Dyrektywy Siedliskowej. Należy podkreślić, że Polska posiada kompleksowy system minimalizowania konfliktów na linii człowiek-wilk. Do tego systemu należy zaliczyć możliwość uzyskania derogacji związanych z eliminacją czy płoszeniem poszczególnych osobników, system odszkodowań oraz edukacji i współdziałania (wsparcia podmiotów narażonych na szkody).

Co ważne, fakt objęcia wilka ochroną gatunkową ścisłą, nie oznacza braku możliwości podejmowania żadnej ingerencji w stosunku do tego gatunku. Obowiązujące przepisy prawa przewidują możliwość podjęcia działań przeciwdziałających m.in. zagrożeniu

powodowanemu przez zwierzęta chronione dla życia i zdrowia ludzkiego czy wyrządzeniu poważnych szkód.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r. poz. 1478) możliwe jest uzyskanie zezwolenia na odstępstwo od zakazów wobec osobników tych gatunków, w celu wyeliminowania powodowanego zagrożenia czy minimalizowania szkód – np. na umyślne płoszenie, umyślne przemieszczanie z miejsc regularnego przebywania w inne miejsce, czy zabijanie.

W kontekście zezwoleń na umyślne zabijanie, można przytoczyć następujące dane:

2023 r. – 36 decyzji (na 104 osobniki, w tym 55 hybryd, stan realizacji – 16 osobników).

2024 r. – 38 decyzji (na 95 osobników, w tym 54 hybryd, stan realizacji – 20 osobników*, w tym 1 hybryda)

Warto przy tym wskazać, że wykonanie przyznanych decyzji derogacyjnych znajduje się poza właściwością organów ochrony przyrody.

W interpelacji zaproponowano wprowadzenie zmian w krajowych przepisach umożliwiających szersze derogacje lub częściowe zarządzanie populacją wilka, przez co zapewne należy rozumieć przeniesienie wilka na listę gatunków częściowo chronionych lub łownych.

Wydawać by się mogło, że konsekwencją obniżenia reżimu ochrony wilka byłoby zwiększenie liczby wydawanych decyzji, gdyż do gatunków objętych ochroną częściową istnieje możliwość zastosowania dodatkowej przesłanki indywidualnej, tj. słusznego interesu strony. Należy jednak mieć na uwadze fakt, iż odstępstwa od zakazów w stosunku do zwierząt objętych ochroną gatunkową częściową wydawane są przez właściwych miejscowo regionalnych dyrektorów ochrony środowiska. Zatem trudno w tym przypadku byłoby utrzymać jednolite podejście odnośnie zarządzania populacją wilka w Polsce. Ze względu na ogromne wymagania przestrzenne dużych drapieżników, powierzchnie nawet największych lasów w Polsce są zbyt małe, by stanowić ostoję niezależnej, żywotnej, zróżnicowanej genetycznie populacji wilka. Dlatego populacje dużych drapieżników jak wilk są w Polsce zbiorem lokalnych populacji (tzw. subpopulacji) zasiedlających poszczególne kompleksy leśne, połączonych w całość poprzez korytarze ekologiczne. Przetrwanie takich gatunków zależy od sprawnej wymiany osobników (i genów) pomiędzy poszczególnymi subpopulacjami. Należy więc zauważyć, że nieskoordynowane działania na tak małych obszarach jak województwa wiązałyby się ze sporym ryzykiem dla osiągnięcia celu ochrony tego gatunku. Regionalni dyrektorzy ochrony środowiska, aby uniknąć negatywnego wpływu na stan populacji wilka (wymóg Dyrektywy Siedliskowej) przed wydaniem decyzji każdorazowo musieliby analizować sytuację na terenie innych województw, co wydłużałoby i komplikowałoby procedurę.

Należy również wskazać, że sama zmiana statusu prawnego wilka z gatunku chronionego na gatunek łowny jest niewłaściwa ze względu na specyfikę omawianego gatunku. Wilk to gatunek żyjący w grupach rodzinnych, na których czele stoi para rodzicielska. Grupy te funkcjonują na bardzo dużych terytoriach (średnia powierzchnia terytorium to ok. 250 km² na nizinach i 150 km² w górach), w związku z czym jedna grupa rodzinna bytuje na kilku obwodach łowieckich (średnia powierzchnia obwodu łowieckiego w 2024 r. to ok 63 km², GUS). Powyższe sprawia, że w praktyce, odstrzału osobników z jednej grupy rodzinnej może dokonać kilka kół łowieckich. Odstrzały powodują zaburzenia struktury socjalnej grupy rodzinnej, która opiera się na bliskim pokrewieństwie osobników (grupa składa się najczęściej z pary rodzicielskiej i jej potomstwa), warunkującej współpracę w grupie i

dzielenie się pokarmem. Powstałe w wyniku odstrzału niewielkie, niedoświadczone grupy lub młode, osierocone wilki pozbawione wsparcia rodziców nie mają jeszcze umiejętności polowania na największą i trudną zdobycz (jelenie, łosie i dziki), dlatego chętniej polują na mniejsze ofiary, np. sarny. Łatwiejszą zdobyczą są dla nich też zwierzęta gospodarskie, co może powodować wzrost szkód w inwentarzu. Należy również zauważyć, że wbrew powszechnemu przekonaniu, tam gdzie poluje się na wilki, poziom szkód w inwentarzu nie spada, a może nawet wzrastać (Wielgus i Peebles 2014). Dla przykładu w Estonii, w latach 2007-2010 wraz ze wzrostem liczby odstrzelonych wilków (od 27% do 55% jesiennego stanu liczebnej populacji), wzrosła liczba zabitych zwierząt gospodarskich (od 148 do 565 zwierząt) (Mannil i Kont 2012). Podobne wnioski wynikają z doświadczeń Łotwy, gdzie wykorzystanie skutecznych środków zapobiegawczych jest niskie, a odstrzał wilków jest głównym sposobem na radzenie sobie ze szkodami w zwierzętach gospodarczych. W ciągu ostatnich dwóch dekad wzrosła tam liczba przypadków szkód gospodarczych powodowanych przez wilki. Większość ataków ma miejsce latem i jesienią podczas sezonu polowań na wilki. Jak dotąd nie stwierdzono tam żadnego efektu redukcji szkód w wyniku prowadzonego odstrzału, natomiast spodziewa się, że szkody będą rosły wraz ze zwiększeniem odstrzału (Šuba J. i in. 2023). Ponadto wilk jest gatunkiem o niskiej liczebności (w 2024 r. to 5 110 os., GDOŚ) w porównaniu do obecnie zarządzanych gatunków łownych (jeleni – 288 000 os.; sarna – 890 300 os.; dziki – 55 800 os. – stan na 31 marca 2024 r., GUS). Powyższe jasno pokazuje, że obecny system gospodarki łowieckiej nie jest dostosowany do zarządzania populacją wilka.

Należy wskazać, że najlepszym sposobem na zapobieganie stratom w zwierzętach gospodarczych jest stosowanie różnorodnych metod ochrony inwentarza (Bruns i in. 2020; Petridou i in. 2023; Singer i in. 2023). Jak wskazują badania naukowe, w całym zasięgu występowania wilka dochodzi do ataków na zwierzęta gospodarskie, a poziom szkód nie zależy od tego czy wilki są w danym kraju gatunkiem łownym czy chronionym, lecz od stopnia zabezpieczenia zwierząt gospodarskich przez hodowców (Bruns i in. 2020).

Przy rozważaniach dot. zmiany reżimu ochronnego wilka należy brać pod uwagę również odbiór społeczny. Nastawienie społeczne do wilka jest niejednoznaczne. Z jednej strony mieszkańcy małych miejscowości postulują o redukcję jego liczebności ze względu na strach przed nim oraz powodowanie szkód. Negatywne emocje są dodatkowo podsycane na portalach społecznościowych oraz w mediach. Z drugiej strony organizacje społeczne i naukowcy dostrzegając ważną rolę wilka, jako szczytowego drapieżnika regulującego ekosystem, kwestionują zasadność eliminacji wilków.

Bezsprzecznie niepokojącym jest, że w całej obecnej dyskusji nie uwzględnia się pozytywnej roli wilków dla rolnictwa i leśnictwa. Trzeba pamiętać, że obecność wilków na terenach rolnych to konkretne korzyści dla rolników uprawiających zboża i inne rośliny oraz pozostałych mieszkańców wsi. Poprzez drapieżnictwo wilki obniżają na polach zagęszczenia saren, dzików i jeleni powodując zmniejszenie się szkód od dzikich zwierząt kopytnych w uprawach rolnych (Davoli i in. 2022). Wilki modyfikują też zachowania jeleniowatych (saren i jeleni), które na obszarach zamieszkałych przez te drapieżniki żerują krócej w jednym miejscu, na przykład w młodnikach i częściej lustrują otoczenie (Kuijper i in. 2013). Zatem poprzez drapieżnictwo wilki wspierają również leśników i gospodarkę leśną w ochronie młodych drzew przed niszczeniem (ogryzaniem liści, pędów i kory) przez jelenie i sarny.

Jako konkretne wartości korzyści należy wskazać:

- wysokość odszkodowań łowieckich (szkody spowodowane przez: dziki, łosie, jelenie, daniela i sarny oraz za szkody powstałe przy wykonywaniu polowań) w sezonie 2023/2024 wynosi 86 915 700 zł co stanowi blisko 29-krotność wartości wypłaconego odszkodowania za szkody wyrządzone przez wilki w 2023 r. - 2 976 900 zł;
- PGL Lasy Państwowe w 2024 r. wydały 306 698 600 zł na ochronę lasu przed zwierzyną.

Przy postulatach dot. redukcji populacji wilków należy zatem brać pod uwagę nie tylko szkody wyrządzane w zwierzętach gospodarskich, lecz także korzyści jakie wynikają z obecności wilków w terenach rolnych i leśnych i z ich drapieżnictwa na dzikich zwierzętach kopytnych.

Ile przypadków ataków wilków na zwierzęta gospodarskie odnotowano w Polsce w 2024 r. oraz w pierwszym kwartale 2025 r.? Jakie podmioty (np. GDOŚ, służby weterynaryjne, inne instytucje) są odpowiedzialne za badanie i potwierdzanie tych incydentów, a także jakie procedury są stosowane w takich przypadkach? Czy w takich przypadkach przewiduje się udział organizacji pozarządowych? Jeśli tak, to na czym on polega?

Jakie konkretne działania podejmuje Ministerstwo w celu ochrony rolników przed stratami powodowanymi przez wilki? Czy planowane jest zwiększenie finansowania na środki prewencyjne, takie jak ogrodzenia czy psy pasterskie, oraz czy resort zamierza uprościć procedury wypłaty odszkodowań, które obecnie są często niewystarczające i opóźnione?

W poniższej tabeli zostały przedstawione szkody wyrządzone przez wilki oraz wypłacane odszkodowania, poza parkami narodowymi, według województw w 2024 r.

Województwa	Liczba zgłoszonych szkód	Wartość odszkodowań w tys. zł
Dolnośląskie	34	173,9
Kujawsko-pomorskie	13	14,2
Lubelskie	9	21,1
Lubuskie	34	47,7
Łódzkie	3	0,4
Małopolskie	345	410,3
Mazowieckie	18	59,2
Opolskie	1	2,7
Podkarpackie	198	655,1
Podlaskie	239	982,3
Pomorskie	87	245,0
Śląskie	8	17,6
Świętokrzyskie	2	5,1
Warmińsko-mazurskie	227	719,6

Wielkopolskie	26	42,1
Zachodniopomorskie	98	212,1
Polska	1342	3608,3

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska (GDOŚ) zbiera informacje o liczbie zgłaszanych szkód oraz wartości wypłaconych odszkodowań raz w roku za poprzedni rok, dane za I kwartał 2025 r. nie są więc dostępne.

Natomiast z informacji uzyskanych od parków narodowych wynika, że w 2024 r., w Narwiańskim Parku Narodowym zagryziony został koń, za którego wypłacono odszkodowanie w wysokości 13 200 zł. W Słowińskim Parku Narodowym, we wsi Kluki, zagryziona została jedna owca, za którą wypłacono odszkodowanie w wysokości 400 zł. W sumie za szkody wyrządzone przez wilki na terenach parków narodowych wypłacono łącznie 13 600 zł odszkodowań.

W zakresie ww. poruszonego problemu rzekomych opóźnień wypłaty odszkodowań przez regionalne dyrekcje ochrony środowiska należy zauważyć, że na podstawie informacji zawartych w piśmie nie można stwierdzić czego tak naprawdę dotyczy problem - czy chodzi ogólnie o całą procedurę wypłaty odszkodowań, czy o opóźnienia w umawianiu oględzin, opóźnienia w dokonywaniu wyliczeń, czy też zbyt długi okres od oszacowania do dokonania wypłaty. Biorąc pod uwagę zbyt ogólny charakter zarzutu tutaj organ nie jest w stanie się do niego odnieść.

Pragnę jednak wskazać, że zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2018 r. w sprawie szacowania szkód wyrządzonych przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową (Dz. U. z 2024 r. poz. 1785), oględzin szkód wyrządzonych w odniesieniu zwierząt dokonuje się niezwłocznie po otrzymaniu wniosku, jednak nie później niż w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania (§ 3 ust. 2 ww. rozporządzenia). Taki termin wynika ze względów praktycznych, natomiast dokonanie oględzin jest konieczne, gdyż wydatkowanie środków publicznych musi być poparte konkretnymi dowodami, a tymi jest dokumentacja zgromadzona w procesie szacowania szkód. Wszystkie czynności w tej materii winny być podejmowane w sytuacjach klarownych, gdzie nie ma wątpliwości co do zasadności wypłaty odszkodowania. Odnosząc się do przebiegu procedury szacowania szkód to informacje w tym zakresie znajdują się ww. rozporządzeniu.

Mają na uwadze powyższe resort środowiska nie planuje zmian ww. rozporządzenia w zakresie procedur wypłaty odszkodowań.

Niemniej pragnę poinformować, iż obecnie w resorcie toczą się prace nad nowelizacją ustawy o ochronie przyrody (projekt uzyskał wpis do wykazu pracy Rady Ministrów – UD233). Projekt przewiduje m.in. zapisy które wychodzą naprzeciw oczekiwaniom rolników. W zakresie art. 126 ust. 6 pkt 3 lit. d ustawy o ochronie przyrody, gdzie uzależniono wypłatę odszkodowania za szkody wyrządzone przez wilki, niedźwiedzie lub rysie w pogłowie zwierząt gospodarskich od zapewnienia „bezpośredniej opieki” w okresie od zachodu do wschodu słońca, w projektowanej ustawie planuje się złagodzenie tego przepisu poprzez zastąpienie wyrażenia „bezpośrednia opieka” wyrażeniem „bez nadzoru lub właściwego zastosowania zabezpieczeń, o których mowa w ust. 4.”.

W pytaniu poruszono także kwestię finansowania zabezpieczeń przed szkodami powodowanymi przez wilki. Informuję więc, że koszt zabezpieczeń przeciwko szkodom spowodowanym przez wilki w latach 2020-2023 wyniósł łącznie 2 377 680,35 zł.

Dodatkowo, co ważne, należy wskazać, Polska jako jeden z nielicznych krajów w UE nie przeznaczają środków WPR na działania prewencyjne zabezpieczające przed szkodami od dużych drapieżników.

Większość regionalnych dyrektorów ochrony środowiska ma opracowane plany wydatkowania środków pochodzących z różnych źródeł w latach kolejnych na realizację działań polegających na zabezpieczaniu mienia, w celu minimalizacji szkód wyrządzanych przez gatunki, za których szkody odpowiada Skarb Państwa. Niektóre regionalne dyrekcje ochrony środowiska nie mają zabezpieczonych środków na ten cel, gdyż w latach 2020-2023 nie było wielu zainteresowanych współdziałaniem w zakresie zabezpieczania upraw i pól rolnych przed szkodami. Na przykład RDOŚ w Katowicach nie przewiduje wydatkowania środków na ten cel z uwagi na fakt zakończenia dużego projektu finansowanego z NFOŚiGW pt. „Ochrona dużych drapieżników: niedźwiedzia brunatnego, wilka i rysia w południowej części województwa śląskiego” o wartości około 225 tys. zł, w ramach którego zakupiono i rozdysponowano w latach 2021-2023 r. dużą ilość urządzeń zabezpieczających hodowców przed atakami (fladry, pastuchy, pistolety hukowe, race itp.). Z uwagi na coraz mniejsze zainteresowanie w obrębie Beskidów w części województwa (większość hodowców otrzymała wsparcie właśnie z tego projektu) rozszerzono projekt także poza Beskidy. Z uwagi na wysycenie potrzeb co do zabezpieczeń w ramach ww. projektu, w 2025-2026 uwaga RDOŚ będzie skupiona na działaniach edukacyjnych i inwentaryzacji w zakresie wilka na które złożono już projekty do WFOŚiGW.

Jakie kroki zostały podjęte w odpowiedzi na ograniczenia migracji wilków spowodowane zabezpieczeniami na granicy RP, które mogą prowadzić do nadmiernej koncentracji populacji wilka w niektórych regionach i eskalacji konfliktów?

Odnosząc się do postawionej tezy, zgodnie z którą wzmocnienie zabezpieczeń wschodniej granicy kraju skutkuje koncentracją wilków, wskutek której następuje wzrost szkód powodowanych przez ten gatunek w rejonach przygranicznych, uprzejmie informuje, iż resort środowiska nie może potwierdzić tego zjawiska. Co więcej należy zauważyć, że teoria ta jest niezgodna z dostępną wiedzą naukową na temat biologii wilka. Wędrujące wilki natrafiając na barierę będą poszukiwać innej drogi, tak jak ma to miejsce w całym kraju w przypadku dróg szybkiego ruchu.

Bardziej szczegółowe informacje dotyczące wpływu bariery na granicy polsko-białoruskiej na migrację zwierząt dotyczą obszaru Puszczy Białowieskiej i są dostępne w ekspertyzie „Oddziaływanie zapory granicznej na granicy polsko-białoruskiej na Obiekt Światowego Dziedzictwa Białowieża Forest” opracowanej na zlecenie Instytutu Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy.

Jak wynika z przedmiotowej ekspertyzy, spośród 9 gatunków ssaków, dla których możliwe było przeprowadzenie modelowania zgodnie z opisanym w metodyce schematem, dwa wykazywały negatywną reakcję na budowę zapory. Były to jeleni i żubr. W przypadku tych gatunków, wybudowanie zapory na granicy koreluje z relatywnym spadkiem ich liczebności blisko granicy (żubr) oraz wzrostem ich liczebności z dala od granicy (jeleni i żubr). Interakcja statystyczna tych czynników jest na granicy istotności w przypadku jelenia ($p=0,079$) i wysoce istotna w przypadku żubra ($p=0,006$). Wynik ten może sugerować występowanie “odpychającego” efektu zapory – gatunki te po wybudowaniu zapory wydają się przenosić z lokalizacji w pobliżu zapory w te części Puszczy Białowieskiej, które są zlokalizowane z dala od zapory. W przypadku lisa zaobserwowano efekt odwrotny: po budowie zapory lisy istotnie częściej pojawiały się blisko zapory, w porównaniu do okresu przed budową zapory

(istotność statystyczna $p < 0,001$). Może to wskazywać na występowanie w rejonie zapory czynników przywabiających lisy, powodujących przesuwanie się ich aktywności w pobliżu tej konstrukcji. Dla pozostałych sześciu gatunków ssaków nie wykazano statystycznie istotnej interakcji między efektem dystansu a efektem okresu badań. Jednak w przypadku wilka, choć interakcja ta jest również statystycznie nieistotna ($p = 0,3$), można zauważyć ogólną tendencję, że w okresie przed budową zapory wskaźnik zagęszczenia tego drapieżnika malał wraz z rosnącą odległością od granicy, a po jej wybudowaniu zależność ta była odwrotna.

Jak wynika z ekspertyzy, nie zaobserwowano zjawiska „nadmiernej koncentracji” zwierząt w związku z powstaniem zabezpieczeń na granicy z Białorusią.

Czy Ministerstwo przeprowadziło kompleksowe konsultacje z przedstawicielami środowisk rolniczych, w tym izb rolniczych i poszkodowanych gospodarzy, w celu wypracowania skutecznych rozwiązań? Jeśli tak, jakie są ich rezultaty, a jeśli nie, dlaczego takie konsultacje nie miały miejsca?

Należy zauważyć, że problem konfliktowości tego gatunku jest w Polsce dostrzeżony od samego początku jego wystąpienia: - w 1995 r. wilka objęto ochroną w niektórych częściach kraju; - od 1997 r. wypłaca się odszkodowania za szkody przez niego poczynione; - od 1998 r. - wilk zostaje objęty ochroną w całym kraju. Na przestrzeni lat wypracowano system mający za zadanie ograniczyć negatywny wpływ wilka na środowisko pracy hodowców - stworzono system odszkodowań, wprowadzano możliwość współdziałania hodowcy z właściwym miejscowo regionalnym dyrektorem ochrony środowiska w ramach pomocy lepszego zabezpieczenia gospodarstwa, a w uzasadnionych przypadkach jest możliwość dokonania odstrzału problemowych osobników wilka.

Należy zwrócić uwagę, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 września 2015 r. (sygn. Akt K20/14) „*Nie istnieje ogólne prawo do odszkodowania od Skarbu Państwa dla określonej kategorii podmiotów. Standard wyznaczony treścią art. 77 ust. 1 konstytucji obejmuje rekompensatę za szkody wyrządzone przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. Taka sytuacja nie występuje w rozpatrywanej sprawie*” – tj. w sprawie szkód powodowanych przez gatunki objęte ochroną. W tym samym wyroku Trybunał Konstytucyjny stwierdził również, że „*Obowiązkiem właściciela jest dbałość o swój majątek i podejmowanie starań w celu jego ochrony. Właściciel lub użytkownik mienia przewidując możliwość wyrządzenia szkody przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową, w pierwszej kolejności sam powinien podjąć stosowne czynności, zmierzające do uniknięcia szkody lub zminimalizowania jej rozmiarów.*”.

Jak wynika z powyższego, ustawodawca nie był zobligowany do wprowadzenia takich rozwiązań, niemniej mając na uwadze dobro rolników i zwiększenie akceptacji społecznej dla tego istotnego dla prawidłowego funkcjonowania ekosystemów w Polsce gatunku, powziął takie działania.

Jednocześnie, w związku z rosnącą populacją wilka, od kilku lat podejmowane są działania informacyjne w zakresie ekologii i behawioru tego gatunku, sposobów zachowania się w sytuacjach niebezpiecznych, czy wreszcie składania wniosków o odstraszanie czy eliminację osobników zagrażających życiu lub zdrowiu, czy też mieniu ludności. Już w 2018 r. regionalne dyrekcje ochrony środowiska w ramach akcji koordynowanej przez GDOŚ przeprowadziły 16 takich szkoleń, w których uczestniczyli również rolnicy i ich przedstawiciele. Z kolei w 2019 r. Ministerstwo Środowiska we współpracy z GDOŚ zorganizowało forum dyskusyjne „O wilku mowa”, na którym omawiano problemy związane

z ochroną populacji wilka w Polsce. Natomiast w latach 2020-2023 r. dosiada przeprowadziły co najmniej 40 szkoleń.

GDOŚ, regionalne dyrekcje ochrony środowiska oraz Lasy Państwowe zamieszczają na swoich stronach internetowych swego rodzaju poradniki, wytyczne. Dla przykładu należy podać materiały dostępne na stronach GDOŚ: <https://www.gov.pl/web/gdos/jak-odpowiednio-reagowac-na-incydenty-z-udzialem-wilkow-informacja-dla-gmin> oraz <https://www.gov.pl/web/gdos/wilk-lub-niedzwiedz-pod-domem-co-robic>. Ponadto GDOŚ w październiku i listopadzie 2023 r. wysyłała do wszystkich gmin pismo z dnia 26 października 2023 r., znak: DZP-WG.600.101.2023.AS informujące o zalecanym sposobie działania w sytuacjach konfliktowych z wilkiem.

Do resortu wpływają też zapytania w formie telefonicznej, mailowej i pisemnej od zainteresowanych podmiotów (m.in. izb rolniczych, hodowców zwierząt gospodarczych), na które przygotowywane są odpowiedzi zawierające niezbędne informacje w tym zakresie. Ministerstwo Klimatu i Środowiska w porozumieniu z GDOŚ przygotowuje również liczne materiały na posiedzenia Komisji Sejmowych, zespołów parlamentarnych itp., w których odnosi się do postulatów przedstawianych przez środowiska rolnicze.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Mikołaj Dorożala
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM

Literatura:

1. Bruns A., Waltert M., Khorozyan I. 2020. The effectiveness of livestock protection measures against wolves (*Canis lupus*) and implications for their co-existence with humans. *Global Ecology and Conservation* 21
2. Davoli M., Ghoddousi A., Sabatini F.M., Fabbri E., Caniglia R., Kuemmerle T. 2022. Changing patterns of conflict between humans, carnivores and crop-raiding prey as large carnivores recolonize human-dominated landscapes. *Biological Conservation* 269: 109553.
3. Kuijper D.P.J., de Kleine C., Churski M., van Hooft P., Bubnicki J., Jędrzejewska B. 2013. Landscape of fear in Europe: wolves affect spatial patterns of ungulate browsing in Białowieża primeval Forest, Poland. *Ecography* 36: 1263–1275.
4. Männil P., Kont R. 2012. Action plan for conservation and management of large carnivores (wolf *Canis lupus*, lynx *Lynx lynx*, brown bear *Ursus arctos*) in Estonia in 2012-2021. Estonian Ministry of Environment, 120 pp.
5. Petridou M., Benson J.F., Gimenez O., Iliopoulos Y., Vassiliki K. 2023. Do husbandry practices reduce depredation of free-ranging livestock? A case study with wolves in Greece. *Biological Conservation* 283: 110097
6. Schmidt K., Kowalczyk R., Kołodziej-Sobocińska M., Niedziałkowska M., Tokarska M., Żmihorski M., Nowak K. 2025. Ekspertyza: Oddziaływanie zapory granicznej na granicy polsko-białoruskiej na Obiekt Światowego Dziedzictwa "Białowieża Forest". Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy.
7. Singer L. i in. 2023. The spatial distribution and temporal trends of livestock damages caused by wolves in Europe. *Biological Conservation* 282: 110039
8. Šuba J. i in., 2023, Does Wolf Management in Latvia Decrease Livestock Depredation? An Analysis of Available Data. *Sustainability*. 15. 8509. 10.3390/su15118509.
9. Wielgus RB, Peebles KA (2014) Effects of Wolf Mortality on Livestock Depredations. *PLoS ONE* 9(12): e113505. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0113505>